Az Európai Kutatási Tanács (ERC) tízmillió euró keretösszegű támogatását nyerte el F. Romhányi Beatrix, az MTA doktora

Kelet-Közép-Európa 14. és 18. század közötti történeti fejlődését kutathatja az ERC támogatásával F. Romhányi Beatrix, az MTA doktora, az ELTE Humán Tudományok Kutatóközpontja Régészeti Kutatóintézet tudományos főmunkatársa egy cseh és egy lengyel kutatóval közösen. A hatéves, 10 millió euró keretösszegű támogatásban részesült nemzetközi kutatási projekt célja annak a kérdésnek a megválaszolása, hogy miként vált egy korábban az európai kereskedelmi, politikai, vallási és kulturális hálózatokba szervesen beilleszkedő térség a 18. század végére Európa félperiférijájává.

Az Európai Kutatási Tanács az Európai Unió legnagyobb, felfedező kutatásokat támogató pályázati rendszerét működteti. A Synergy Grant keretében olyan úttörő kutatásokat finanszíroz, amelyek megvalósításához több kutatásvezető egymást kiegészítő tudására és szoros együttműködésére van szükség. A szervezet 2026-ban összesen 500 millió eurót ítélt oda 48, egyenként két-négy kutatásvezetőből álló csoportnak.

A támogatást elnyert EDGE (The Experience of Diversity as the Genesis of East-Central Europe (14th - 18th centuries)) című projekt vezetője F. Romhányi Beatrix, az MTA doktora, az ELTE Humán Tudományok Kutatóközpontja Régészeti Kutatóintézetének tudományos főmunkatársa, a középkori Magyarország történeti földrajzának, településhálózatának és egyháztörténetének szakértője. Kutatótársai a lengyel Bogumił Szady, a lublini II. János Pál Katolikus Egyetem történeti földrajzzal és digitális bölcsészettel foglalkozó kutatója, valamint a cseh Petr Elbel, a brnói Masaryk Egyetem középkori egyházi intézményeket vizsgáló szakembere.

A három kutató Kelet-Közép-Európa 14. és 18. század közötti történeti fejlődésének újraértelmezésére vállalkozik. A térség lemaradását a hagyományos történeti magyarázatok elsősorban a megkésett modernizációval, a gyengébb városhálózattal, a politikai széttagoltsággal és a nyugati fejlődési mintáktól való eltéréssel hozzák összefüggésbe. Az EDGE projekt kutatói ezzel szemben abból indulnak ki, hogy a régió intézményi, etnikai, nyelvi és vallási sokfélesége nem feltétlenül a gyengeség jele volt, hanem hosszú időn keresztül az alkalmazkodóképesség, a társadalmi ellenálló képesség és az intézményi innováció egyik legfontosabb forrása lehetett.

A kutatás egyik legfontosabb módszertani újítása, hogy a történeti összehasonlítás alapegységévé a plébániát és a más felekezeteknél működő hasonló helyi intézményeket teszi. A plébánia a középkortól kezdve viszonylag tartós szervezeti keretet jelentett, amely a vallási feladatokon túl társadalmi, gazdasági és igazgatási funkciókat is betöltött. A plébániahálózat vizsgálata így olyan jelenségek összehasonlítására is lehetőséget ad, mint a népesség eloszlása, az oktatás, az adóztatás, a kereskedelem, a településhierarchia vagy a helyi intézmények sűrűsége.

A kutatócsoport mintegy 30 ezer plébánia és hasonló helyi intézmény adatait tervezi feldolgozni. A vizsgálat középpontjában a történeti Magyarország, Csehország és Lengyelország–Litvánia áll, de a szomszédos régiókra is kiterjed. A kutatók nemzetközi, többnyelvű történeti adatmodellt hoznak létre, térinformatikai és statisztikai módszerekkel vizsgálják a regionális különbségeket, valamint rekonstruálják a városok, mezővárosok, falvak, egyházi központok és más intézmények szerepét és egymáshoz való viszonyát. A statisztikai eredményeket helyi esettanulmányokkal és filológiai vizsgálatokkal ellenőrzik, hogy a történeti jelenségek értelmezése ne korlátozódjon pusztán a számszerű adatokra.

A projekt két központi hipotézist vizsgál: egyrészt azt, hogy Kelet-Közép-Európa perifériára kerülése térben és időben eltérő módon zajlott, másrészt azt, hogy az oszmán terjeszkedés, a Habsburg központosítás és Lengyelország felosztásai tartósan átalakították a helyi intézményrendszereket. A kutatók arra is választ keresnek, hogy az új- és jelenkori regionális különbségek mennyiben vezethetők vissza a középkori és kora újkori intézményi fejlődésre.

Az ERC támogatásával megvalósuló, hatéves nemzetközi projekt magyarországi kutatásainak az ELTE HTK Történettudományi Kutatóintézete ad otthont.

A kutatásról és az ERC Synergy Grant pályázatról további részletek az mta.hu-n olvashatók.

Sajtókapcsolat:

- Magyar Tudományos Akadémia
- +36 1 411 6321
- sajto@titkarsag.mta.hu

Eredeti tartalom: Magyar Tudományos Akadémia

Továbbította: Helló Sajtó! Üzleti Sajtószolgálat

Ez a sajtóközlemény a következő linken érhető el:
https://hellosajto.hu/?p=34141